

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

12 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Beata Janiszewska

SSN Mariusz Załucki

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 12 lutego 2026 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej L.J.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 15 czerwca 2023 r., VI ACa 588/22,

w sprawie z powództwa L.J.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w G.

o zapłatę,

**I. uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym)
i oddala apelację Banku spółki akcyjnej w G. w części, w jakiej
nie została oddalona w punkcie II (drugim) tego wyroku;**

**II. zasądza od Banku spółki akcyjnej w G. na rzecz L.J. kwotę
3.700 zł (trzy tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego – wraz z odsetkami w wysokości
odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia następnego po
upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu odpisu wyroku
do dnia zapłaty.**

Beata Janiszewska

Tomasz Szanciło

Mariusz Załucki

[P.L.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 marca 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie ustalił, że umowa kredytu z 13 czerwca 2008 r., łącząca Bank1 S.A. w G. i powódkę L.J., jest nieważna (pkt 1), zasądził od pozwanego Banku S.A. w G. na rzecz powódki kwotę 386 432,79 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 5 stycznia 2021 r. do dnia zapłaty (pkt 2), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 3) i ustalił, że powódka wygrała sprawę w całości, pozostawiając rozliczenie kosztów referendarzowi sądowemu (pkt 4).

Sąd ten ustalił, w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej, że L.J. złożyła w Banku1 wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego na kwotę 450 000 zł, wskazując jako walutę frank szwajcarski (CHF), a jako cel refinansowanie kredytu mieszkaniowego i inny dowolny cel.

W dniu 13 czerwca 2008 r. pomiędzy L.J. a Bankiem1 została zawarta umowa kredytu, na podstawie której bank udzielił powódce kredytu w kwocie 455 855,40 zł, indeksowanego kursem CHF. W dniu 19 czerwca 2008 r. bank wypłacił powódce kwotę 455 855,38 zł.

W okresie od 18 lipca 2008 r. do 19 marca 2020 r. powódka uiściła na rzecz banku tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych łącznie kwotę 380 558,02 zł, a także: 19,37 zł tytułem odsetek karnych, 200 zł tytułem opłaty za wpis hipoteki, 5 405,40 zł tytułem ubezpieczenia i 250 zł tytułem wyceny nieruchomości.

Bank1 połączył się Bankiem. Pismem z 18 grudnia 2020 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 386 687,58 zł, w terminie do 28 grudnia 2020 r., ale bezskutecznie.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne. Sąd ten wyjaśnił, że umowa łącząca strony zawiera klauzule abuzywne, co skutkuje jej nieważnością, gdyż nie ma podstaw do zastąpienia tych postanowień przepisami ustawowymi o charakterze ogólnym.

Wyrokiem z 15 czerwca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił wyrok Sądu Okręgowego w punkcie 2 w ten sposób, że oddalił powództwo co do odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 386 4232,79 zł za okres od 5 stycznia 2021 r. do 8 grudnia 2022 r. (pkt I), oddalił apelację pozwanego w pozostałej części (pkt II) oraz zasądził na rzecz powódki koszty postępowania apelacyjnego (pkt III).

Sąd Apelacyjny poparł w przeważającym zakresie ocenę prawną Sądu pierwszej instancji, za wyjątkiem odsetek ustawowych za opóźnienie za okres od 5 stycznia 2021 r. do 8 grudnia 2022 r., gdyż roszczenie powódki zaktualizowało się – zdaniem Sądu drugiej instancji – dopiero po złożeniu przez nią oświadczenia z 22 listopada 2022 r., które zostało zakomunikowane pozwanemu 1 grudnia 2022 r. Z tego oświadczenia wynikało jednoznacznie, że powódka nie sanuje niedozwolonych postanowień umownych i konsekwentnie żąda zwrotu świadczeń spełnionych w oparciu o nieważną umowę.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wniosła powódka, zaskarżając ten wyrok w punkcie I, i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego:

1/ art. 455 w zw. z art. 481 § 1 k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. i art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”) przez błędną wykładnię, która polegała na uznaniu, że roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego, spełnionego przez konsumenta w wykonaniu umowy, która okazała się nieważna na skutek eliminacji z jej treści postanowień o niedozwolonym charakterze, stało się wymagalne po złożeniu przez konsumenta oświadczenia o świadomości skutków nieważności tej umowy wobec sądu (po pouczeniu ze strony sądu o tych skutkach) oraz wobec przedsiębiorcy, a nie w wyniku doręczenia pozwanemu przedsiębiorcy wezwania do zapłaty z 18 grudnia 2020 r., ewentualnie odpisu pozwu, w których konsument jednoznacznie powołał się na nieważność umowy wynikającą z zawarcia w jej treści postanowień o charakterze niedozwolonym;

2/ art. 6 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 1 w zw. z motywem 24 dyrektywy 93/13 przez niewłaściwe zastosowanie i nieuwzględnienie, że oddalenie dochodzonego roszczenia o odsetki ustawowe za opóźnienie od spełnionego nienależnego

świadczenia za okres opóźnienia banku w spełnieniu tego świadczenia prowadzi do niespełnienia – wymaganego od sądu krajowego przez przepisy dyrektywy 93/13 – obowiązku zapobiegania stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami;

3/ art. 95 § 1, art. 60, art. 61 § 1, art. 65 § 1 i art. 65¹ k.c. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, co skutkowało nieuznaniem, że pełnomocnik procesowy powódki, umocowany do dokonywania czynności o charakterze materialnoprawnym, w wezwaniu do zapłaty, ewentualnie najpóźniej w pozwie, złożył w imieniu powódki skuteczne oświadczenie o chęci skorzystania przez nią z sankcji bezskuteczności postanowień umownych.

Powołując się na powyższe zarzuty, powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji pozwanego w pozostałym zakresie, jak również o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniosł o jej oddalenie i zasądzenie od powódki kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej dotyczyły jedynie kwestii odsetek. Problematyka należności odsetkowej doczekała się analizy Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Jak wyjaśniono w wyroku z 15 czerwca 2023 r. (C-520/21, Bank M.), art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą konsument ma prawo żądać od instytucji kredytowej rekompensaty wykraczającej poza zwrot miesięcznych rat i kosztów zapłaconych z tytułu wykonania tej umowy oraz poza zapłatę ustawowych odsetek za zwłokę od dnia wezwania do zapłaty, pod warunkiem poszanowania celów dyrektywy 93/13 i zasady proporcjonalności. Już z tego orzeczenia wynika, że konsumentowi należą się m.in. odsetki za opóźnienie.

Trzeba wskazać także na wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 14 grudnia 2023 r. (C-28/22, Syndyk masy upadłości Getin Noble Bank S.A.), w którym jednoznacznie wykluczono utratę przez konsumenta prawa do uzyskania

odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu określonego w wezwaniu do zapłaty. Trybunał zwrócił również uwagę, że z powodu braku wykładni przyjętej przez Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 (OSNC 2021, nr 9, poz. 56), konsumentowi należne byłyby odsetki za opóźnienie od upływu terminu wyznaczonego przedsiębiorcy na wykonanie zobowiązania, po otrzymaniu przez niego stosownego wniosku konsumenta, do chwili podniesienia zarzutu zatrzymania. Z tej uchwały wynika, że przedsiębiorca nie znajduje się w sytuacji opóźnienia w wykonaniu, zanim umowa kredytu hipotecznego nie stanie się trwale bezskuteczna, a więc konsument traci prawo do części lub całości odsetek za opóźnienie, co dodatkowo pogarsza jego sytuację prawną i finansową. Skuteczność ochrony przyznanej konsumentom przez dyrektywę 93/13 byłaby jednak zagrożona, gdyby konsumenci ci, powołując się na prawa, które wywodzą z tej dyrektywy, byli narażeni na ryzyko nieotrzymania odsetek za opóźnienie od kwot, które powinny im zostać zwrócone ze względu na nieważność takiej umowy od momentu upływu terminu nałożonego na przedsiębiorcę do wykonania świadczenia, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tych kwot.

W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), Sąd Najwyższy uznał, że stanowisko przyjęte w uchwale z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, wymaga korekty. Przyjął, że oświadczenie w przedmiocie braku woli związania niedozwolonym postanowieniem nie wymaga żadnej formy szczególnej, a konsument może wyrazić wolę przez każde zachowanie, które ujawnia ją w sposób dostateczny (art. 60 k.c.). W praktyce wola konsumenta odnośnie do tego, że nie chce być związany postanowieniem niedozwolonym, jest wyrażana przede wszystkim w sposób dorozumiany w okolicznościach, w których konsument dąży do realizacji swoich uprawnień wynikających z abuzywności klauzuli i – ewentualnie – z nieważności umowy, jeżeli nieważność taka jest skutkiem abuzywności klauzuli. Może to nastąpić np. przez wystosowanie do banku wezwania do zwrotu kwot uiszczonych tytułem spłaty rat kredytu, ale także w każdy inny sposób, z którego będzie wynikała wola konsumenta powołania się na niedozwolony charakter postanowień. Jednoznaczna intencja realizacji uprawnień wynikających z abuzywności klauzuli objawia zarazem brak woli

potwierdzenia jej obowiązywania. Oświadczenie konsumenta spełniające powyższe wymogi wystarczy do postawienia przysługującego mu roszczenia restytucyjnego w stan wymagalności – jako roszczenia o charakterze bezterminowym – na podstawie art. 455 k.c.

Data wymagalności roszczenia konsumenta przeciwko przedsiębiorcy, a więc i rozpoczęcia biegu odsetek (art. 481 § 1 k.c.), nie może być uzależniona od złożenia w trybie procesowym, tj. w toku postępowania sądowego, oświadczenia o objęciu lub nieobjęciu go kwestionowaną klauzulą abuzywną. Niezłożenie przez konsumenta oświadczenia lub złożenie go w późniejszym terminie nie powinno przekładać się na wymagalność roszczenia odsetkowego. Wezwanie wierzyciela do spełnienia przez dłużnika świadczenia wynikającego z zobowiązania bezterminowego przekształca je w zobowiązanie terminowe. W razie wezwania dłużnik powinien spełnić świadczenie niezwłocznie. Nie oznacza to, że jego obowiązek podlega realizacji natychmiast, lecz spełnienie powinno być dokonane bez zbędnej zwłoki, przy uwzględnieniu charakteru roszczenia (zob. np. wyroki SN z 5 czerwca 2024 r., II CSKP 35/24, i z 22 stycznia 2025 r., II CSKP 2050/22). Data wymagalności roszczenia konsumenta przeciwko przedsiębiorcy, a więc i data rozpoczęcia biegu odsetek, nie może być uzależniona także od prawa zatrzymania, na które powołuje się przedsiębiorca.

Należy również zaznaczyć, że z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, aby nieuwzględnienie roszczenia odsetkowego od daty zawnioskowanej przez powódkę było spowodowane nieuznaniem, że jej pełnomocnik procesowy złożył skutecznie w imieniu powódki wezwanie do zapłaty, datowane na dzień 18 grudnia 2020 r. Sąd Apelacyjny uznał natomiast, że dopiero wskutek oświadczenia z 22 listopada 2022 r. umowa kredytu stała się ostatecznie i trwale bezskuteczna. W świetle powyżej przedstawionych rozważań stanowisko Sądu Apelacyjnego nie zasługiwało jednak na uwzględnienie.

Mając powyższe na względzie, ponieważ skarga kasacyjna powódki była uzasadniona, a zaistniały przesłanki określone w art. 398¹⁶ zd. 1 k.p.c., Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i orzekł co do istoty sprawy, rozstrzygając o kosztach postępowania kasacyjnego

na podstawie art. 98 § 2 w zw. z art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Beata Janiszewska

Tomasz Szanciło

Mariusz Załucki

[P.L.]

[r.g.]